

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	АВМ	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	СГД	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	023 ОМ, ДМ, рест-я	Семестри	7

Арт-ринок і художня культура

Семестр 7 / 2022

1 вересня — 11 грудня

Викладач	Тарасов Володимир Володимирович, доцент, кандидат історичних наук
E-mail	Tarasovvv1977@gmail.com
Заняття	Субота, 13.00 – 14.35 / дистанційно, III пара
Консультації	П'ятниця, 16.30 – 17.30
Адреса	к. 203, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-28-11 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — АР-ХК); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультації з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години. За бажанням можна запропонувати листування у Messenger, Viber тощо.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення: курси «Історія образотворчого мистецтва», «Історія культури».

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

youtube -канал «Володимир Тарасов: історія, культура, мистецтво»

https://www.youtube.com/channel/UCwAD_VgesxOcy0JvpxcyYTA/videos

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Дослідження феномену арт-ринку є сьогодні однією із найбільш актуальних проблем в генезисі художньої культури. Комерційний продаж творів мистецтва як товарів, що капіталізуються та можуть бути предметом арт-інвестування, помітно підвищує вагу художнього (передусім, експертного та предметно-фахового) супроводу ринкових практик (аукціонів, дилерських практик, галеристики, арт-кураторства тощо).

За останні роки питома вага продажів творів мистецтва з світових аукціонів, за показниками найбільш авторитетного аукціонного будинку «Сотбіс», зросла більше ніж наполовину. Це красномовно показує наскільки швидко розвивається арт-ринок і водночас засвідчує існування постійного інтересу до публічної торгівлі творами мистецтва.

З іншого боку, посилення суспільного значення комерційного обороту творів на арт-ринку загалом підвищує увагу до сфери діяльності аукціонізму, галеристики та дилерства, і водночас актуалізує художній супровід арт-ринкових практик, як невід'ємної частини буття цієї сфери.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є арт-ринкові практики, розглянуті у контексті еволюції художньої культури.

Мета навчальної дисципліни полягає в максимально репрезентативному вивченні сучасних арт-ринкових практик, що пов'язані із комерційним та соціально-культурним обігом творів мистецтва (в рамках аукціонізму, арт-дилерства, виставково-галерейної діяльності та арт-кураторства)

Компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується навчальна дисципліна, відповідають освітньо-професійній програмі.

Дисципліна забезпечує загальні компетентності: Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.

Програмними результатами навчання є:

- (а) використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації і творчого самовираження;
- (б) застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики;
- (в) розуміти специфіку психології творчості, закономірності розвитку арт-ринку і художньої культури, застосовувати теоретико-методологічні засади брендингу та маркетингу в проектній діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. Дисципліна забезпечує наступні загальні та спеціальні компетентності. *Загальні (K01, K02, K05, K06, K11):* Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Цінувати і поважати національну своєрідність та мультикультурність. *Спеціальні (K13, K14, K17):* Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного

зростання та індивідуально-особистісних особливостей. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ. ПР05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел. ПР09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід. ПР16. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів. ПР18. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної само-ідентифікації

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спрямованість та академічна специфіка дисципліни визначається формально-логічною структурою побудови навчального плану та характером запропонованих для формування компетентностей.

Дисципліна вивчається упродовж п'ятого семестру / 3-й курс / (3 кредити ECTS, 90 навчальних години, в тому числі 30 годин — аудиторних лекцій, та 60 годин — самостійної роботи). Дисципліна містить 2 модулі, що складаються із 10 змістовних складових (тем).

Модуль 1. Арт-ринок як сукупність відносин

1.1. Що таке арт-ринок? Арт-ринкові практики в системі художньої комунікації. Поняття «вартості» та «ціни» художнього твору.

1.2. Що робить митця «видимим» на арт-ринку? Мистецька ієрархія: функціонування, особливість побудови та художнього унормування.

1.3. Чому арт-ринки прагнуть не перетинатися? Типологія арт-ринкових відносин. Арт-ринок як формалізований контекст мистецтва. Поняття «художнє життя».

1.4. Символізм та символічна вартість твору мистецтва. Чому одне мистецтво продається дорого, а інше – не є предметом продажу? Бренди та цінності.

1.5. Художнє виробництво: чому і як саме люди споживають мистецтво? Споживання мистецтва як культурного продукту. «Елітарна» і «масова» концепції.

Модульно-тематична атестація

Модуль 2. Арт-ринок: напрями, актори, тенденції

2.1. Феномен «медіаторів» арт-ринку: дилер, галерист, аукціоніст, арт-критик. Для чого потрібні посередники?

2.2. Аукціон як система художньо-мистецьких відносин. Чому на арт-ринку не можна без аукціонів? Аукціон в мережі та платформі.

2.3. Як «Сотбіс» продає Боттичеллі? Аукціонні будинки як медіатори.

2.4. Арт-ринок антикваріату. В чому відмінність між «старою річчю» і твором мистецтва? Феномен «постійної» кількості антикваріату. Рідкість як основа цінності.

2.5. Арт-колекціонування та колекційні мистецькі тренди: мода та незаплановані випадковості. Типологія колекційних практик. Явище «pleasure premium» як джерело художньої вартості.

2.6. Галерея та арт-кураторство. Як художня критика та дослідницькі практики стали окремим продуктом на арт-ринку?

2.7. Сучасні арт-ринкові тренди. Як стартаперу стати учасником арт-ринку?

Модульно-тематична атестація

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Контент дисципліни пропонується студентам через лекційну комунікацію. Форма викладу діалогічна, відкрито-комунікаційна, припускає розв'язання поточних дисциплінарних питань, підтем та практичних завдань. Теми розкриваються шляхом лекційних та самостійної роботи. Самостійна робота спрямована на здобуття вмінь та навичок на ґрунті отриманих під час аудиторної роботи знань. Основним змістом самостійної роботи є: пошук додаткової інформації, її аналіз та інтерпретація, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є *залік*. Для отримання заліку необхідно скласти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок виконання завдань аудиторної частини курсу та самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені додаткові завдання за темами дисципліни (до 10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять як викладачеві так і студентам бажано вимкнути гучномовці мобільних телефонів. Аудиторна робота регламентується викладачем в залежності від теми, типу лекційного спілкування та тривалості його окремих складових.

Висловлення власної дослідницької позиції, її аргументація та обґрунтування є необхідними компонентами навчального процесу.

У випадках відрядження, хвороби (інших форс-мажорних обставин) викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою домовленістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Неприпустимим є пропуски занять без поважних причин. Запізнення на заняття не вітаються. У випадку пропуску заняття (занять) студент має самостійно виконати програму теми або іншого змістовного компоненту. В разі необхідності студент може

звертатися за консультаціями до викладача. Звітом за пропущенні заняття є результати поточного контролю, крім випадків, коли студентом не набрана необхідна (мінімальна) кількість балів. У цьому випадку програмою дисципліни передбачена можливість виконання додаткових навчальних завдань (як письмових, так і усних).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не є прийнятними. Якщо під час рубіжного контролю помічено не доброчесне використання інформації, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
			V семестр			
			Модуль 1. Арт-ринок як сукупність відносин			
03.09		л	1.1. Що таке арт-ринок? Арт-ринкові практики в системі художньої комунікації. Поняття «вартості» та «ціни» художнього твору.	2	виконання тестових завдань	
10.09		л	1.2. Що робить митця «видимим» на арт-ринку? Мистецька ієрархія: функціонування, особливість побудови та художнього унормування.	2		
17.09		л	1.3. Чому арт-ринки прагнуть не перетинатися? Типологія арт-ринкових відносин. Арт-ринок як формалізований контекст мистецтва. Поняття «художнє життя».	2	виконання тестових завдань	

24.09		л	1.4. Символізм та символічна вартість твору мистецтва. Чому одне мистецтво продається дорого, а інше – не є предметом продажу? Бренди та цінності.	2		
01.10		л		2	виконання тестових завдань	
08.10		л	1.5. Художнє виробництво: чому і як саме люди споживають мистецтво? Споживання мистецтва як культурного продукту. «Елітарна» і «масова» концепції.	2		
15.10		л		2	виконання тестових завдань	
22.10		л		2		
			<i>Модульно-тематична атестація</i>			
			Модуль 2. Арт-ринок: напрями, актори, тенденції			
28.10		л	2.1. Феномен «медіаторів» арт-ринку: дилер, галерист, аукціоніст, арт-критик. Для чого потрібні посередники?	2	виконання тестових завдань	
05.11		л	2.2. Аукціон як система художньо-мистецьких відносин. Чому на арт-ринку не можна без аукціонів? Аукціон в мережі та платформі.	2	виконання тестових завдань	
12.11		л	2.3. Як «Сотбіс» продає Боттичеллі? Аукціонні будинки як медіатори.	2		<i>пропозиція додаткових балів</i>
19.11		л	2.4. Арт-ринок антикваріату. В чому відмінність між «старою річчю» і твором мистецтва? Феномен «постійної» кількості антикваріату. Рідкість як основа цінності.	2	виконання тестових завдань	
26.11		л	2.5. Арт-колекціонування та	2	виконання тестових завдань	

			колекційні мистецькі тренди: мода та незаплановані випадковості. Типологія колекційних практик. Явище «pleasure premium» як джерело художньої вартості.			
03.12		л	2.6. Галерея та арт-кураторство. Як художня критика та дослідницькі практики стали окремим продуктом на арт-ринку?	2	виконання тестових завдань	
10.12		л	2.7. Сучасні арт-ринкові тренди. Як стартаперу стати учасником арт-ринку?	2	виконання тестових завдань	
			<i>Модульно-тематична атестація</i>			
			<i>ЗАЛІК</i>			

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1.1	Поточний контроль	0–8
1.2	Поточний контроль	0–8
1.3	Поточний контроль	0–8
1.4	Поточний контроль	0–8
1.5	Поточний контроль	0–8
2.1	Поточний контроль	0–8
2.2	Поточний контроль	0–8
2.3	Поточний контроль	0–12
2.4	Поточний контроль	0–8
2.5	Поточний контроль	0–8
2.6	Поточний контроль	0–8
2.7	Поточний контроль	0–8
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

A+	Студентка(т) в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез конференції. Подача акуратна, без помилок
A	Студентка(т) в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок

А-	Студентка(т) в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
В	Студентка(т) в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
С	Студентка(т) в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматкуванням
Д	Студентка(т) не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматкуванням
Е	Студентка(т) в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	Пропуск рубіжних форм контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студентів під час аудиторної роботи (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у виконанні колективних /творчих чи науково-дослідних/ завдань (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Додаткові джерела інформації пропонуватимуться до розгляду у процесі вивчення дисципліни.

Основна література:

1. Авер'янова Н. Сучасне українське образотворче мистецтво: входження в європейський художній простір / Н. Авер'янова // Українознавчий альманах. – 2015. – Вип. 18. – С. 56-58
2. Алфьорова З. І. Інституалізація українського простору сучасного візуального мистецтва / З. І. Алфьорова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв . Мистецтвознавство. Архитектура. – 2014. – № 1. – С. 97-100
3. Белькевич Д. Сучасний ринок мистецтва в Україні: Завдання, проблеми, вирішення / Д. Белькевич // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. – 2014. – Вип. 6. – С. 97-101
4. Белькевич Д. Твір мистецтва як фінансовий інструмент: Перспективи впровадження в Україні / Д. Белькевич // Мистецтвознавство України. – 2014. – Вип. 14. – С. 5-12
5. Булавіна Н. Мистецтво в русі: Сучасні мистецькі процеси в Україні та переміщення культурних цінностей / Н. Булавіна // Сучасне мистецтво. – 2016. – Вип. 12. – С. 54-59
6. Вайгачева О. С. Аукционные дома как источник пополнения музейных коллекций //Этносоциум и межнациональная культура. 2012. №. 4. С. 64-78.
7. Вельтус О. Символические значения цены: конструирование ценности современного искусства в галереях Амстердама и Нью-Йорка // Экономическая социология. 2008. Т. 9. № 3. С. 33-59.
8. Гай К. Арт-ринок України кінця ХХ — початку ХХІ ст.: джерела дослідження / К. Гай // Народознавчі зошити. – 2012. – № 6. – С. 1195-1201.

9. Заєва А. Арт-ринок як регулятор взаємовідношень художника і публіки / Л.І. Заєва // *Культура народів Причорномор'я*. — 2012. — № 228. — С. 137-141
10. Заїченко О. (2016). Особливості становлення співробітництва художника з галеристом в умовах формування вітчизняного арт-ринку. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1(4), 79-85.
11. Заїка Г. (2019). Галерейна справа в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // *Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство*, 165.
12. Казанина В. Ю. (2018). Атрибуція творів візуального мистецтва Білорусі: актуальна кореляція пріоритетів музейної сфери та антикварного арт-ринку // *Науковий вісник Національного музею історії України. Збірник наукових праць. Випуск 3 / Відп. ред. Б. К. Патриляк*. — Київ, 2018. — 626 с. — С.425-430.
13. Кушнар'ова М. Сучасне українське образотворче мистецтво та світова художня спільнота: разом чи окремо? / М. Кушнар'ова // *Українознавчий альманах*. — 2014. — Вип. 17. — С. 200-203
14. Мельник Ю. Е-комерція на світовому арт-ринку [Електронний ресурс] / Юлія Мельник // *Збірник тез доповідей Х Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті»*. Ч.1. — Тернопіль: ТНЕУ, 2013. — С.83-84.
15. Михалевич В. Роль інтернету в розвитку художньої культури та сучасного арт-ринку / В. В. Михалевич // *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. — 2015. — № 1. — С. 37-42
16. Михальчук В. Інтерактивні форми діяльності художньої галереї в Україні в контексті contemporary art / В. В. Михальчук // *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. — 2014. — Вип. 33. — С. 272-282
17. Момот Д. Інвестування в об'єкти мистецтва: інфраструктура арт-ринку та глобальні тенденції. In: *Матеріали ХІ Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Сталий розвиток міст»*, 24-26 квітня 2018 р., Харків — С. 136-139.
18. Оборська С. В. Об'єктивація проектної культури у мистецькому менеджменті / С. В. Оборська // *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. — 2013. — Вип. 19(2). — С. 56-60
19. Павліченко Н. В. Сучасний український арт-ринок: проблеми і рішення / Н. В. Павліченко // *Магістеріум. Культурологія*. — 2015. — Вип. 59. — С. 57-61
20. Суворов Н. Кураторство и аукцион как свободные художественные практики // *Международный журнал исследований культуры*, no. 1 (26), 2017, С. 123-130
21. Чимбарь А. Ю. Торгівля предметами мистецтва та антикваріату через аукціони / А. Ю. Чимбарь // *Вісник Дніпропетровського ун-у імені Альфреда Нобеля. Серія : Юридичні науки*. — 2013. — № 2. — С. 81-84.
22. Штефан О. (2011). Арт-дилер—професія чи стиль життя? Теорія і практика інтелектуальної власності, (1), 19-27.